

Cirkulärnr: 2004:35
Diariernr: 2004/0630
Handläggare: Ellinor Englund
Sektion/Enhet: Kommunalrättssektionen
Datum: 2004-04-23
Mottagare: Kommunstyrelsen
Socialnämnd eller motsvarande
Rubrik: Information till vigselförrättare om ändrade regler för
hindersprövning samt information till socialnämnder om
viss upplysningsplikt
Bilagor: Justitiedepartementets faktablad Nya regler om hinders-
prövning
SFS 2004:142

CIRKULÄR

*Kommunalrättssektionen
Ellinor Englund*

2004-04-23

Kommunstyrelsen
Socialnämnd eller motsvarande

Information till vigselförrättare om ändrade regler för hindersprövning samt information till socialnämnder om viss upplysningsplikt

Information till vigselförrättare

Riksdagen har efter förslag i propositionen Åtgärder mot barnäktenskap och tvångsäktenskap beslutat om bl.a. ändrade regler förindersprövning (prop. 2003/04:48, bet. 2003/04:LU19, rskr. 2003/04:180, SFS 2004:142-146). Ändringarna rör i första hand förhållanden där det finns en internationell anknytning. Den viktigaste nyheten är att åldersgränsen 18 år gäller för alla som vill viga inför svensk myndighet, oavsett medborgarskap. Samtidigt skärps villkoren för att få tillstånd från länsstyrelsen att gifta sig före 18 års ålder. Syftet är att förbättra skyddet för enskilda mot påtvingade och för tidiga äktenskap. Ändringarna träder i kraft den 1 maj 2004. En speciell bestämmelse ställer krav på att vigselförrättarna under perioden maj – augusti 2004 särskilt kontrollerar att de intyg omindersprövning som visas upp inte har upphört att gälla. Justitiedepartementet har tagit fram ett faktablad som innehåller information om denna bestämmelse och viss annan kortfattad information om reformen av betydelse för vigselförrättarna. Faktabladet bifogas.

Information till socialnämnder

Den 1 maj 2004 ändras också vissa bestämmelser i äktenskapsbalken som rör socialnämndernas skyldighet att lämna information.

Ändring i 5 kap. 5 § äktenskapsbalken

Efter ändringar i 5 kap. 5 § äktenskapsbalken (ÄktB) har en make rätt till äktenskapsskillnad utan föregående betänketid om det görs sannolikt att maken har tvingats att ingå äktenskapet eller om maken har ingått äktenskapet före 18 års ålder utan behörig myndighets tillstånd. Talan om omedelbar äktenskaps-

skillnad kan i dessa fall föras av den tvingade respektive den som varit underårig eller av allmän åklagare. Om någon ingått äktenskap före 18 års ålder får åklagaren till underlag för sin bedömning inhämta yttrande och upplysningar från socialnämnden i den kommun där personen är folkbokförd eller, om personen inte är folkbokförd här i landet, i den kommun där han eller hon vistas. Nämnden är å sin sida skyldig att avge yttrande om åklagaren begär det och ska lämna upplysningar om relevanta förhållanden. En annan socialnämnd är efter begäran av den socialnämnd som ska yttra sig skyldig att biträda den nämnden med upplysningar. I inget av fallen hindras socialnämnden av sekretess att lämna upplysningarna (14 kap. 1 § SekrL).

Socialnämndens yttrande bör till sitt innehåll i huvudsak motsvara det yttrande som ska lämnas av socialnämnden till länsstyrelsen i ett ärende om dispens från ålderskravet (se nedan).

Ändringen i 5 kap. 5 § ÄktB gäller för äktenskap som ingåtts efter det att lagändringen trätt i kraft.

Ändring i 15 kap. 1 § äktenskapsbalken

Av 15 kap. 1 § ÄktB framgår att en ansökan om tillstånd till äktenskap för den som är under 18 år prövas av länsstyrelsen. Länsstyrelsen ska i dessa ärenden inhämta yttrande samt upplysningar från socialnämnden i den kommun där sökanden är folkbokförd eller, om sökanden inte är folkbokförd här i landet, i den kommun där han eller hon vistas.

Av förarbetena (prop. 2003/04:48 s. 50-51) framgår följande när det gäller socialnämndens yttrande och upplysningar:

”Socialnämnden har en viktig roll när det gäller att utreda de faktiska förhållandena och ska upplysa länsstyrelsen om sådant som är av betydelse i ärendet. Utredningen får i första hand ske genom samtal med den underårige, vårdnadshavarna och den tilltänkte maken. Eftersom det ska bedömas om den underårige är utsatt för påtryckningar kan det vara viktigt att hålla samtal med de berörda personerna både enskilt och gemensamt. Vistas den underårige, vårdnadshavarna eller den tilltänkte maken i annan kommun än den där den underårige är folkbokförd får det förutsättas att den socialnämnd som yttrar sig i utredningen tar kontakt med socialnämnden i den andra kommunen. I det fall den unge nyligen flyttat från en kommun till en annan får socialnämnden i den tidigare hemkommunen kontaktas. En annan socialnämnd är efter begäran av den socialnämnd som skall yttra sig skyldig att biträda med upplysningar. Socialnämnden kan behöva ta även andra kontakter, t.ex. med skolan, för att kunna göra en samlad bedömning. Socialnämnd som ska yttra sig eller biträda med utredning hindras inte av sekretess att lämna upplysningar av betydelse i ärendet (14 kap. 1 § sekretesslagen).”

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av Ellinor Englund, Kommunalrättssektionen, tel. 08-452 75 46 och Ann Sofi Agnevik, Kommunalrättssektionen, tel. 08-452 75 40.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Kommunalrättssektionen

Hans Ekman

Ellinor Englund

Bilagor

Justitiedepartementets faktablad Nya regler om hindersprövning
SFS 2004:142

